

Ren planteavl på toppen af Danmark

Niels Arvidson
Frøavlskonsulent
Vendsyssel

Erling Christoffersen
Avlschef
Vestdanmark

Holmgård Planteavl ligger midt i Vendsyssel på den Jyske Ås. Her har Poul Due i over 40 år drevet landbruget, som i dag er et rent planteavlsbrug med korn, raps, kartofler og græsfrø. Her bidrager jordbunds- og klimaforhold til udbyttevariation, mens et godt sædskifte til gengæld giver stabilitet

Stuehuset på Holmgård set fra haven

Den Jyske Ås er et højdedrag, der strækker sig ca. 25 km fra Dronninglund til Østervrå. Højeste punkt er Knøsen på 136 m. Placeringen tæt på den Jyske Ås kan til tider give lidt vejrmæssige udfordringer med frøavl, og området er eksempelvis meget udsat for nattefrost. Den Jyske Ås er dannet af istiden, hvilket jorden bærer præg af. Den er meget varieret og kuperet, og det meste jord er JB 2-4.

Holmgård, der ligger nord for Hjallerup og øst for Brønderslev, blev erhvervet tilbage i 1977 af Poul Due og var dengang på 135 ha. Hans daværende kone var datter på gården, og Poul købte gården i ren handel. Poul er uddannet Cand. oec. og var på det tidspunkt på vej til et job i Bruxelles, men skæbnen ville det anderledes, og han fik mulighed for at dyrke sin store interesse for landbrug fuldt ud.

”Der er jo ofte en korsvej i livet, som er ret vigtig og bestemmende for hvilken retning livet tager, og dette var bestemt min korsvej,” fortæller han.

Sideløbende med landbruget har Poul haft job på Aarhus Universitet og flere private virksomheder, hvor han har udnyttet sin uddannelse og store viden om økonomi. Poul har i 45 år været og er fortsat censor på landets universiteter i Erhvervsøkonomi. De sidste 20 år har han tilkøbt fem ejendomme i området, og det samlede areal på Holmgård er nu på 620 ha samt 30 ha forpagtet.

Holmgård Planteavl A/S blev oprettet i 2016 som led i et generationsskifte på Holmgård. Poul og hans fire døtre ejer hver 20 pct. af aktierne. Bedriften består i dag af seks ejendomme, og heraf er de tre udlejet til svineproduktion. Der er 544 ha i omdrift, og foruden alm. rajgræs og vinterraps til DLF dyrkes der stivelseskartofler samt fremavl af vårbyg og hvede. Jorden består fortrinsvis af finsandet til fin lerblandet sandjord (JB2-4), og da der ikke kan vandes, er en vellykket avl afhængig af regelmæssige nedbørsmængder i vækstsæsonen.

To faste medarbejdere

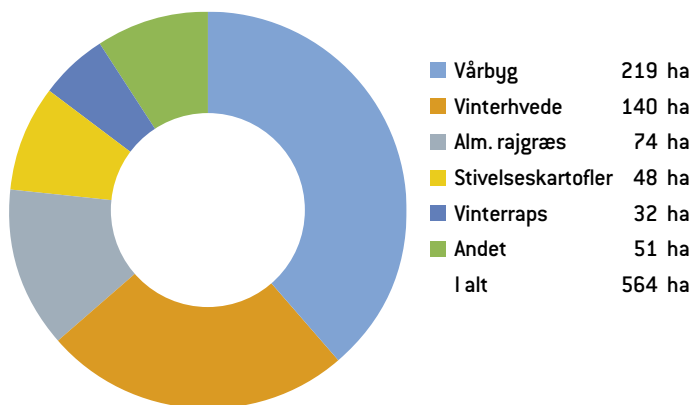
Udover Poul, som tidligere har haft arbejde som økonomichef uden for bedriften, er der to faste medarbejdere, der tager sig af den daglige drift. Det er Karsten Christiansen, der har været ansat i 18 år og har et godt kendskab til ejendommen og de varierende jordtyper, samt Thomas Knudsen, der har arbejdet på Holmgård de seneste 11 år.

Planteavl med vægt på vårbyg

Udbytterne i planteavlen svinger naturligvis noget på baggrund af den varierende jordbund. I alm. rajgræs var udbyttet i 2017 2154 kg pr. ha, mens det i tørkeåret 2018 gik helt galt med kun 471 kg pr. ha. Rajgræsfrøet fra høst 2019 ligger stadig på lagerleje, og udbyttet er vurderet til 1600 kg renvare pr. ha. Af kornafgrøderne hører vårbyg til en af de mere dyrkningssikre. Den økonomiske bundlinje i vårbyg er relativt højere end i hvede. I 2019 var udbyttet i vårbyg 6 tons pr. ha, mens udbyttet i vinterhvede var 7 tons pr. ha, så også i 2019 var dækningsbidraget højere i vårbyggen.

Fra venstre Poul Due, Karsten Christiansen og Thomas Knudsen i værkstedet

Figur 1. Afgrødefordeling høst 2020

Raps – en kasinoafgrøde

Holmgård dyrker raps til DLF. ”Vi fik i det våde efterår kun sået 37 ha Architect, men rapsen står godt,” udtaler Poul. Udbyttet i raps har varieret meget de seneste år. 2019 var rigtig fint år med 4,7 tons pr. ha, mens tørken i 2018 bevirkede et stort udbyttetab med et resultat på beskedne 2,2 tons pr. ha.

”Jeg er rigtig glad for at levere rapsen til DLF. Vi kører direkte fra marken til det nærliggende indtagningssted på Korslund, så det er meget nemt for os,” siger Poul. ”Vi køber naturligvis også rapsudsæd af DLF, og til august starter vi med at så det Hitaly, vi ikke nåede sidste år. Så må vi supplere med en af de nye sorter fra DLF til de sidste 30 ha”. Figur 1 viser afgrødefordelingen i 2020.

GPS – et vigtigt værktøj på bedriften

Karsten har været medvirkende til at ejendommen fik sin første Yara N-sensor tilbage i 2012, og den bliver flittigt brugt.

”Vi bruger data fra Yara-sensoren, når vi vækstregulerer alm. rajgræs. Her graduerer vi Moddus-doseringen med +/- 25 pct. inden for den enkelte mark på baggrund af de registrerede biomassedata, så de områder, der har den største biomasse, får den højeste dosering. Det giver mere ensartede rajgræsmarker,” fortæller Karsten. Gødningen tildeles ikke med hjælp fra Yara-sensor men derimod på baggrund Karstens erfaringer med jorden, og doseringen op- og nedjusteres manuelt undervejs.

Ejer, frøavlskonsulent og driftsleder i frømarken med 4N plænesorten Double

Thomas afpudser rajgræsset i efteråret med en 6 m Spearhead, og da hans yndlingstraktor er den nye 400 hk MF 8740, er der rigelig med power foran afpudseren!

Der er GPS på alle traktorer med en nøjagtighed på to cm. Det betyder, at alt sårarbejde, gødningsspredning og plantebeskyttelse bliver styret med GPS. Der er anlagt faste kørespor, så også gyllen kan udlægges præcist. De faste kørespor er også en fordel, da de er tidligere farbare, når der køres præcist samme sted hvert år. Der bliver tildelt 9000 tons gylle årligt, der kommer fra de udlejede svinstalde samt fra nogle af naboejendommene.

Omhyggelig omgang med halm

Halmen på Holmgård bliver presset med egen halmpræsser, og resten bliver snittet. Mejetærskeren kommer heller ikke på fremmede marker. Denne indsats betyder, at der ikke bliver slæbt græsukrudt ind på arealerne. Derfor er væselhale ikke dukket op på bedriften, hvilket desværre snart er en sjældenhed. Væselhaleproblemet er stigende i landbruget generelt og også i frøavl.

”Vi køber naturligvis også rapsudsæd af DLF, og til august starter vi med at så det Hitaly, vi ikke nåede sidste år”

fortsættes næste side ►

–fortsat fra side 5

En glad frøavl ved det nye basisfrø til forårsudlæg i år

Ploven er gradvist på vej ud

Indtil nu er det meste af arealet blevet pløjet, men erfaringerne med direkte såning af hvede efter raps og kartofler er gode. Nu er der indkøbt en Horsch Terrano GX harve, og ploven vil fremover kun blive brugt i den gamle frøgræsmark, der altid bliver pløjet om efteråret af hensyn til bekæmpelse af stankelbenslarver.

”Det vil give os udfordringer med bekæmpelse af græsukrudt, men da vi i udgangspunktet har et meget lavt græsukrudtstryk, forventer vi, at det kan holdes på et lavt niveau. Men det kræver, at vi stadig er meget omhyggelige med ukrudtsbekæmpelsen,” siger Poul. Ejendommens store produktion af fremavlskorn forudsætter rene marker, så flyvehavre er blevet målrettet bekæmpet gennem årene og er derfor på et meget lavt niveau.

Samme rajgræssort de sidste otte år

Holmgård Planteavl har høstet alm. rajgræs Double siden 2013. Den tetraploide plænesort fungerer godt på den kolde lokalitet. Den etableres på traditionelt vis med en 6 m Nordsten såmaskine umiddelbart efter såningen af vårbyg, hvor der bliver kørt lidt på skrå af vårbyggens såretning. Samtidigt med såningen af vårbyg bliver der placeret DAP-gødning med Väderstad Spirit såmaskinen. Det har både erfaring og forsøg vist store merudbytter for på denne egn.

Ukrudtsbekæmpelsen starter med 0,1 l DFF pr. ha umiddelbart eller senest 2-3 dage efter såningen af frøet. Tidligere blev frøet drysset ud, hvilket umuliggjorde DFF, men når rajgræsfrøene placeres i en sådybde på 2 cm går det fint. Når byggen er fremspiret, følges ukrudtsbekæmpelsen op med 5 g Trimmer og 0,2 l Pixxaro EC pr. ha mod tokimbladet ukrudt. Byggen vækstreguleres mod lejesæd med 0,35 l Trimaxx pr. ha plus et svampemiddel, og aksnedknækning forebygges med 0,15 l Cerone pr. ha.

Byghalmen fjernes og bruges i eget halmfyrr. Frømarkerne bliver altid afpudset om efteråret, og det er sjældent nødvendigt med en ukrudtsbekæmpelse efter dæksædhøsten.

Deler gødskning og vækstregulering

I høståret får rajgræsset typisk 40 kg N pr. ha i handelsgødning ved vækststart sidst i marts. I april, når marken kan bære, bliver frømarkerne tildelt omkring 30 tons gylle. Når resultatet af gylleanalysen

forelægges, gødes rajgræsset op til 170 kg N pr. ha med handelsgødning. Bredbladet ukrudt i frømarken bliver oftest bekæmpet med Catch sammen med DFF, hvis der er mange agerstedmoder.

”Det er utroligt, at vi efter 40 års intensiv bekæmpelse stadig ser så stort et ukrudtstryk af agerstedmoder” konstaterer Poul.

Rajgræsset vækstreguleres normalt med en delt dosering på 0,3-0,4 l Moddus pr. ha pr. tildeling, og dosis gradueres som nævnt med Yara-sensoren. Rajgræsset bliver svampebehandlet med 0,3 l Bell og 0,2 l Comet Pro pr. ha sammen med vækstreguleringen ved skridning og igen med 0,45 l Bell pr. ha ved blomstring.

Tørrekapaciteten skal følge med

Holmgård råder over den største rystermaskine fra New Holland, og den gennemsnitlige høstkapacitet i alm. rajgræs er ca. 20 ha om dagen. ”Vi tager ikke vandprøver af frøet ved høst, for kan det lade sig gøre at få det ind i maskinen og ud af tanken, så kører vi bare,” siger Poul. Holmgård Planteavl har som mange andre frøavlere øget udbyttet i alm. rajgræs, og det gamle tørreri har haft svært ved at følge med. I 2016 byggede Holmgård derfor en ny lade med stort moderne plantørreri. Her bliver frøet nu lagt ind og tørret i høst. Når der så kommer høstpause, flyttes frøet over på det gamle tørreri til færdigtørning, nedkøling og oplagring, så der bliver plads til hvede på det nye anlæg. Årsagen til denne ændring er lidt dårlige spireevner i 2017 og 2018.

”Vi forventer, at denne ændring resulterer i en bedre spireevne, og dermed en bedre afregning fremover,” slutter Poul. 🌱

Når rajgræsset er tørret ned på det nye tørreri, bliver det flyttet til oplagring indtil levering

Maskinoversigt

Traktorer	MF 8740 (2019), MF 8460 (2005), MF 7495 (2005), MF 6615 m læsser (2015)
Rendegraver	Case IH 695 (2014)
Mejetærsker	New Holland 8090 30 fods Varifeed (2015)
Rotorklipper	Spearhead Multicut 620 (2002)
Marksprøjte	Hardi TWIN 28 m (2012)
Gødningsspreder	Bøgballe EXW (1998), Bredal B6 (1986)
Såmaskine	Väderstad Spirit 4 m (2013), Frøsåmaskine Nordsten 6m
Plov, harve	Kverneland 5 furet + 3 furet frontplov (1998), Horsch Terrano GX 6,3 (2020)